

Bc. Jan Skopec

Refugee music jako performance imigrace

Posudek vedoucího diplomové práce

Předkládaná diplomová práce je v podstatných ohledech přepracovanou verzí již jednou předloženého textu, na nějž jsem vypracoval zevrubný posudek, a proto nyní budu stručnější, neboť se chci zabývat především proměnami finálního textu, tedy tím, kde v něm došlo k zásadnějším změnám. Posun, který diplomant udělal, je výrazný a patrný již z pouhého porovnání anotací obou verzí.

K markantním změnám došlo ve vymezení výzkumné otázky, tedy v oblasti, která byla jednou z nejslabších stránek původně předloženého textu: jestliže ve své první verzi se autor zaměřoval na příliš mnoho aspektů najednou a výzkumné cíle formuloval vágně, široce a nejasně, nyní je tematické i metodologické vymezení o poznání určitější, specifitější, uchopitelnější: namísto někdejšího nekonkrétního poukazu na to, že se práce zabývá "konceptem refugee music" (o němž se koneckonců čtenář nakonec nedověděl nic, co by bylo podstatné z hlediska etnografie, tj. provedeného terénního výzkumu), zaměřil se nyní autor na poměrně konkrétně stanovenou otázku, jakým způsobem se vytváří, performuje a konzumuje hudební a scénická produkce na téma uprchlictví v Divadle Archa jak z pohledu členů uměleckého souboru, tak z pohledu publika. Povaha etnografických dat získaných pro psaní původního textu naštěstí takový posun umožnila: nový není terénní výzkum, nýbrž jeho analýza a interpretace.

Za největší klady považuji posun práce ve dvou oblastech:

1. získání potřebné *antropologické distance* od analyzovaného jevu, který byl původně podáván s jakýmsi nekritickým nadšenectvím pro projekty a práci Divadla Archa a s ním spojeného hudebního tělesa All Star Refjúdží Band;

2. reflektování některých *mocenských aspektů* scénického i mimoscénického působení umělecké produkce: uvědomění si, že svět vytváření a sdělování významů je vždy i sférou mocenských vztahů neboli, řečeno terminologií symbolické antropologie: interpretativním zápasem o význam komunikátu a o vnímání samotného procesu komunikace.

Oba zmíněné klady jsou přitom spjaté: kdyby autor nepřekonal prvotní nediferencovaný obdiv a nezískal potřebný odstup, jen stěží by mohl analyticky proniknout pod povrch toho, co jednotliví členové souboru a zejména ti mocensky nejvlivnější tvrdí o své produkci a jen stěží by dokázal demonstrovat rozpory mezi oficiální imidží souboru a cestami, jimiž k vytvoření tohoto sebeobrazu jednotliví členové dospívají. Tento prvek je v práci zcela nový: autor si všímá, nakolik orientalisticky je identita uprchlíka exploatována "západním" vedením souboru ve jménu vytvoření navenek veskrze pozitivně se tvářícího boje za práva uprchlíků. V tomto bodě udělal diplomant pokrok vskutku zásadní: konečně se propracoval k přidané hodnotě, kterou může textu propůjčit kritičtější a hlubší rozbor získaných dat, tedy k tomu, co antropologickou analýzu odlišuje od pouhého nadšeneckého popisování zážitků z terénu neschopného přenést se přes emickou stránku popisu, který mu podávají jeho informátoři. Je pak již jen logické, že v nové verzi textu se

objevují i některá nová jména autorů, jejichž dílo předtím diplomant ve své práci nevyužil a kteří se dynamice moci věnují (Said, Foucault apod.).

Pozitivní posun je tedy markantní a je dokladem toho, že autor se již dokáže pokusit o poměrně zajímavou a antropologicky relevantní interpretaci, byť ne vždy zcela důslednou a elegantní. V práci zůstávají jisté nedostatky. Odhlédnu-li od některých překlepů a formulačních neobratností, je to zejména jistá tendence k dichotomičnosti myšlení inklinujícího dělit věci na buď kladné, anebo záporné i tam, kde jde spíš o jemné kontinuum vlastností a kde jejich případná charakteristika závisí také na perspektivě toho kterého aktéra. Sociální realita je v mnoha svých aspektech (a často těch nejzajímavějších) jemná a adekvátně uchopitelná jen dobře váženými, minuciézními jazykovými prostředky: je zřejmé, že takové prostředky autor nemá vždy zcela pod kontrolou a tu a tam tíhne k až příliš simplifikující jednoznačnosti. Řadě formulací by prospělo, kdyby byly zjemněny a podány se silnějším vědomím plurality perspektiv spoluutvářejících to, co je popisováno. Tato výtku se týká zejména závěrečných pasáží práce, kde se autor z původního prvoplánového entusiasmů pro umělecké projekty Archy překlopil do kritičnosti, která podle mě měla být odstíněnější. Závěr navíc působí poněkud uťatě: po dočtení posledního odstavce má čtenář pocit, že tu ještě přinejmenším jeden odstavec chybí.

Antropologickou distancí již autor na mnoha místech získal, přesto v práci zůstávají pasáže poznamenané jistým nereflektovaným nadšenectvím - naštěstí nejde o klíčové kapitoly práce. V předkládaném textu zůstává také to, že autor jistě výpovědi informátorů jazykově edituje: k této věci jsem se obsáhle vyjádřil ve svém předchozím posudku a nechci ji tu opakovat. Pozitivní posun je tu v tom, že autor si je již daleko víc vědom úskalí takového postupu, a proto se ho snaží explicitně odůvodnit. Lhal bych, kdybych řekl, že mě to odůvodnění přesvědčuje, nicméně oceňuju větší snahu reflektovat toto slabé místo práce.

Po jisté podle mě správné úvaze se diplomant rozhodl některé kapitoly původní verze vypustit, zejména pokud se příliš odchylovaly od vymezeného cíle. Přesto je ve výsledku současný text delší než ten předchozí: práce je tudíž koncentrovanější, což jí prospělo, a na mnoha místech se jí na rozdíl od první verze daří dotýkat podstatných věcí. Za její nejcennější stránku považuji analýzu vzájemné dynamiky moci a sociokulturní identity při vytváření a komunikování uměleckého (a politického) sdělení.

Diplomovou práci Jana Skopce **doporučuji k obhajobě** a navrhuji pro ni hodnocení **dobře**.